

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esce de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6ies, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 40 doilecoci, or 3 galbini mon. sunat6ria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 25.

Brasiovu, 12 Aprilu, 31 Mart. 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Cuventarea dep. G. Barittu in siedint'a 38 din 28 Martiu a. c.

„Consciint'a mea, si interesulu tramitietoriloru mei ceru dela mine in modu imperativu, cá mai nainte de a'mi da votulu meu la vreo cifra cu „asia“ seu „nu“ in decursulu desbateriloru asupra prea importantei cestiuni a bugetului monarchiei austriace, se 'mi deefasiuru punctulu meu de plecare in calitatea mea, cá deputatu tramisu din Transilvani'a. CREDU inaltu presidiu oa trebue se facu acést'a cu atatu mai vertosu, cu catu nu numai eu, ci toti colegii mei ardeleni — cu totii 26 la numeru — inca nainte cu doua luni amu fostu provocati la acésta formalu si inca in corpore. Acésta s'a intemplatu in a 26-a siedintia din 6 Febr. n. c., candu intre altii unu preastimatu membru din partea stanga a casii vorbindu de p a s t r a r i apostrofá pe deputatii ardeleni in modulu urmatoru. Elu adica dise atunci:

„Mie mi se pare ca se cere neaparatu cá se pastramu, nu inse ou scopu cá se favoramu pe o tíera incarcandu pe ceealalta. . . . Mi se pare ca spre acésta deputatii transilvani sunt chiamati mai multu decatu oricari altii; in adeveru dela ei depinde fórté multu. Déca Trni'a tramite 26 deputati in acésta inalta casa, de si ea nu platesce nici a cincea parte din darile pe care le platesce Austri'a de diosu si macarca acésta are numai cu 2— séu 3 sute mii locuitori mai pucini decatu Trni'a, totusi tramite numai 18 deputati aici, si déca Boemi'a care inca da contributiune de cinci ori mai mare, are aici numai 54 deputati adica abié de doua ori cati Trni'a, apoi se póte dice cu dreptulu, ca in manile deputatiloru ardeleni s'a depusu una mare incredere, pentruca fusera chiamati aici intr'unu numeru atatu de mare. Deci ei se se folosésca de potestatea (Macht) depusa in manile loru, atunci starea imperiului cum si a tieriei loru proprie va prospera cu celu mai bunu resultatu*).“

„Pe atunci acestea cuvinte fusera primite in o parte a casei cu mare placere.

Eu sunt silitu a mai observa, ca mia venitu preste mesura c u r i o s u, cumea acésta provocatiune indireptata catra deputatii ardeleni amu trebuitu se o audimu in acésta casa tocma cu doua luni inainte de pertractarea bugetului. Eu nu voiescu a cerceta mai de apr6pe a d e v e r a t e l e temeieri ale acestei provocari, ci asiu mai voi se aruncu unu vélu preste ele; deci voiu cerca se me apropiu de cestiunea ce sta la ordinea dilei, dupace, precum am si premisu, i mi voru fi lamuritu pusetiunea mea cá deputatu ardelenu.

Intru intielesulu constitutiunii nóstre ardeleni din a. 1791 respectivii tramitietori aru fi datu deputatiloru i n s t r u c t i u n e. Acea instructiune ar' fi spusu curatu si respicatu t6te cate avea se observe respectivulu deputatu. Cu acésta deputatulu ar' fi aparatu pentru orice casuri, eara diet'a séu senatulu imperialu ar' fi sciutu din capulu locului, de care partita se tiene, séu mai bine, de oare partita trebue a se se tiena cutare deputatu; pentruca déca n'ar fi voit'u a se tiené de instructiuni, atunci tramitietorii era se'lu rechiame simplu si se aléga pe altulu in loculu lui.

In poterea noiei constitutiuni nu se póte da instructiune. Deci, ce mai remane, pentruca se ne cun6scemu unii pe altii, pentru cá se scimu, care de ce partita ne tienemu? Remane aceea, ce in alte parlamente se intempla de comunu, adica: Marturisirea credintiei politice, séu unu felu de p r o g r a m a.

*) Adica: Prof. Herbst care a vorbitu acestea dascalindu pe ardeleni, voi se dica: Ardelenii se se arunce toti in partea stanga, pentruca facundu acésta maiortate, se silésca pe ministeriulu de acum a'si da demisiunea. Vedi inse ce a disu si ministrulu Schmerling totu in 28 Marti, oa adica ministeriulu totu nu s'ar duce. — — —

Ci eata ca noi transilvanii n'amu luat'u si nu amu adusu cu noi nici unu felu de programa politica, nici unu felu de marturisire a credintiei nóstre politice. Óre inse ce amu adusu noi in locu de programa séu de marturisire a credintiei politice? Amu adusu increderea si amu asteptatu reoiproca incedere.

Cu acésta incedere in peptulu nostru veniramu aci in anulu trecut'u si luaramu parte la pertractarile care tocma era la ordinea dilei, pentruca e cunoscutu, cumca in. senatu alu imperiului cá senatu restrinsu, in Octobre, pre candu amu venitu noi, apucase a nainta departe, déca nu in altele, in lucrurile comisiunii finantiale.

Me rogu Domniloru, dati'mi voia a ve observa, ca precum adeveresce protocolulu si desbaterile stenografice ale dietei nóstre, noi in anulu trecut'u amu venitu numai ad hoc, pentru scopuri anumite.

Acelea scopuriiu fostu, precum imi aducu aminte din pertractari, trei pana in patru.

Anteiu, pentruca prin intrarea nóstra se midiolocimu, cá in. senatu alu imp., din senatu restrinsu se se face in tregu, cá prin urmare in. senatu alu imp. anume si mai vertosu in cestiunea bugetului se póta aduce concluse de o val6re definitiva. Precatu m'am potutu eu incredintia, scopulu acesta fu ajunsu. Pentruca pre catu imi aducu eu aminte din lucrurile senatului imp. din anii trecuti, apoi pana in a. 1863 de es. interpelatiunile indireptate oatra in. regimu era compuse cu totul in altu stilu si tonu decatu dupa aceea, adica decandu au intratu ardelenii. Acesta deci a fostu unulu din scopurile pentru care noi fuseseramu tramisi aici.

Alu doilea temeiu a fostu, ca ni s'a disu: Pre catu timpu voi nu veti trimite deputati la senatulu imp., in cestiunea reformei contributiuniloru nu se póte lua nici o mesura l e g a l a, pentruca in acésta trebue se decida legalminte senatulu intregitu. Acésta ne-a placutu, pentruca noi sciamu ce cugeta poporulu atatu colo la noi, catu si ori unde airea in privint'a contributiuniloru.

A treea ni s'a disu, ca pre catu timpu noi nu vomu trimite deputati la senatulu imp., nu vomu castiga nici cale ferata in Trni'a, ca si in acesta numai senatulu imp. intregitu póte decide.

Alu patrulea ni s'a disu, ca ce e dreptu, in senatulu imp. amplificatu din a. 1860 vi s'a promis, ca darea capului cá o dare nedrépta are se fia delaturata, ci ca acésta inea nu se póte intempla, déca nu veti tramite deputati la senatulu imp.

Prin urmare patru afaceri de cea mai mare importantia au fostu acelea, pentru care fuseramu noi trimisu la senatulu imperialu. Cum au fostu pertractate acestea cestiuni in anulu trecut'u si acum pre catu amu luat'u si noi parte la desbateri, pana unde au naintatu aceleasi, despre acésta voiu se pazescu tacerea apropiendume de cestiunea ce sta la ordinea dilei.

Se va astepta dela mine, cum si póte dela ceilalti colegi ai mei transilvani, cá noi in decursulu pertractariloru in cestiunea bugetului se votamu cu „asié“ séu „nu“ la fiacare cifra, apodicticu, cu cea mai mare securitate.

Domnii mei! Cestiunea finantiala a monarchiei austriace s'a pertractatu, cercetatu cu deameruntulu si petrinsu prin t6te partile ei in decursulu a. 1860 in senatulu imperialu amplificatu, apoi pana in a. 1863 pre catu nu eramu noi de facia, prin toti ceilalti prea stimati membrii ai acestei case, si totusi roguve, fia 'mi ertatu a observa, cumca eu cunoscu pre mai multi dintre domnii acestia, carii de si s'au silitu din respoteri a studia cestiunea finantiala, totusi se mai afla inea ici colo la indoieli. Óre inse unu deputatu ardelenu cum ar' fi fostu in stare de a citi si studia in patru cinci luni macar numai tomurile cele gr6se de preliminariale bugetelor din acesti doi ani?

Eu din parte'mi chiamu consciint'a si pre Ddiu de martori, ca in anulu trecut'u patru luni intregi amu studiatu la ele, uneori inca si nopti intregi. Fiinduca pe atunci avusemu on6rea de a lua parte si la comisiunea finantiala, asia amu

trebuitu se citească până la pericolul de a orbi, apoi mi-am trasu sam'a ou consciința și cu mintea mea; până la unu locu órecare totu a mai mersu, mai departe inse nu s'a potutu; s'a cerutu timpu și se cere timpu de ajunsu.

Deci déca cineva ne va da dreptulu in acésta privintia, ca adica ómenii veniti de nou in acésta casa au trebuintia de timpu, pentrucá se se reafle in acestu labirintu infricosiatu ce se numesce a face re finantiala, apoi mie inca va trebui se'mi recunósca dreptulu de a'mi pastra in totu decursulu desbateriloru mana cu totul libera, asié, incatu la fiacare cifra, la fiacare pusetiune, se nu'mi pese nici de partite nici de banc'a regimului, ci se cumpatu si se cumpanescu tóte numai dupa consciința și mintea mea.

Póte fi ca la unele pusetiuni, la unele cifre inca totu mai sunt la indoieála cá si in anulu trecutú; in asemenea casuri eu nu voiu vota de locu, ci voiu lasa cá se decida ceilalti domni cari óunoscú lucrulu mai bine decatu mine, eara eu me voiu indestula cá se i'au informatiuni pentru viitorulu celu mai deaprópe și pentru altulu mai departatu.

Prin urmare eu imi voiu pastra in totu casulu mana libera. Intr'aceea eu dechiaru totuodata, cumca principiulu statóritu de comisiunea finantiala, ca: „la orice administratiune regulata spesele trebuie se se indirepte dupa venituri“ ilu priimescu cu ambele mani și ca acestu principiu mi'lu voiu tiena inaintea ochiloru cá conducatoriu. Totu odata eu voiu audi bucuros, déca in. oasa cu privire la cele 20 milióné va apuca pe in. regimu de cuventu, intrandu apoi si mai departe in pertractari speciale. Apoi atunci voiu vedé si eu, déca se mai póte trece si preste acelea séu nu, si asié in timpulu desbaterii speciale imi voiu forma si eu opiniunea mea.

A mai cugeta si la alte economii (pastrari, parsimoniam) — eata eu sunt prea gat'a si la altele; ve rogu inse, cam la ce felu de economii se cugete unu deputatu ardelénu? Ore Ardélulu este de vina oa, precum me informaiu in un'a din siedintiele comisiunii finantiale, in Lombardi'a trebuie se se tiena regulatu 120 pana la 145 mii ostasi pe picioru de resboiu, candu din contra in tiér'a mea dóra nici a diecea parte din acelu numeru de ostasime nu trebuie se se tiena?

Eu voiu priimi cu mare placere, déca se va afla cineva cá se propuna micșiorarea armatei din Itali'a la diumetate, prin urmare si bugetulu aceleia; eu me voiu invoii cu acésta, ca sunt pentru economii, eara celalalte nu le pricepu. Eu audiu numai, cumca intre elementulu germanu și intre celu italianu domnesce o ura infricosiata seculara; ci eu acésta nu o sciu, ca in Itali'a n'am fostu niciodata, ceea ce sciu pozitivu este, ca acolo trebuie se se tiena armata de dieceori mai mai numerosa decatu in tiér'a mea.

Eara in catu pentru cestiunea unghurésca, despre care tocma se spune, cumca costa fórté multu, din cauza ca ațeeasi nu este ordinata si impacuita, apoi Domnii mei, dóra oa nu se cere cá se fia pedepsiti ardelenii si nici cá ei se fia dechiarati de predatori (resipitori, Verschwender), pentrucá mai najnte si anumitu in a. 1861 o partita, nu mai sciu care, aici in capitala, in decursulu dietei unghuresci a scosu la valóre teori'a perderii drepturiloru*), eara apoi tocma acea teoria in cateva din diariile cele mai predominítóre asupra opiniunii publice fu aparata si sustienuta cu cea mai mare cerbicia, in oatu prin acést'a spiritele in Ungari'a se iritara, pana la gradulu celu mai inaltu, eara apoi acésta impregiurare conlucrà mai multu decatu oricare alt'a, pentrucá diet'a Ungariei se nu ajunga la unu resultatu pozitivu. Au pentru unele cá a cesteia ardelenii se fia respundietori si ei se fia oblegati a propune micșiorari preste micșiorari in bugetu? Se o facea aceia, cari se pricepu la asemenea lucruri. Noi din partene dorimu din inima si ne vomu bucura, déca vreunu capu genialu va confaptui, pentrucá cestiunea unghurésca se se impace si compuna defínitivu, pentrucá — eu sustienu in mani'a altorú contra-opiniuni descoperite altadata, ca cestiunea unghurésca esista.

Unde se mai economisésca Transilvani'a! La sinesi? Transilvani'a inse 'sia datu totu din mana; frumosulu dreptu de a vota contributiunea nu'lu mai are, pentrucá acelasu i'sa stersu din legea sa fundamentala dela 1791; aici e dreptulu de a vota darile, nu din ocolu; Transilvani'a mai are a dispune

*) Intru intielesulu acestei teorii formidabile numite de nemti Verwirkungstheorie orice generalu care ar' sugruma vreo rebeliune fia numai si partiala, séu si maiestrita, facuta chiaru de elu prin agentii sei secreti, ar' poté dice indata: Acésta tíera este a mea, o am subjugatu eu, voiu face ou ea orice 'mi va placé mie. Not'a traducatorului. —

inca numai asupra fondului seu provincialu de 200.000 fl. v. a. si de altu nimic.

Nu cumva vreunu deputatu ardelénu se propuna de es., cá din cei 52 mii amplotiati sistemisati in imperiu atatea si atatea mii se se arunce dintr'odata pe strate? Deci, Domnii mei, acela ce s'ar pricepe mai bine, decatu noi acesti ardeleni ómeni noi, se 'si intrebe consciința și se propuna un'a cá acésta, eara eu — voiu vota cu ceilalti impreuna. (Ilaritate.)

Déca mi se mai face observatiunea, cumca pre candu in Transilvani'a de es. preste totu si in tóte ramurile abié sunt 2699 amplotiati, intre cari ardeleni pamenteni numai 1675, candu din contra in Austri'a de diosu sunt 4334, eara in Boemi'a 6220, acesti din urma aru fi prea multi, asié eu me voiu invoii la impucinareu lorú (ilaritate); numai se nu aștepte cineva cá se facemu noi asemenea motiuni, eara acést'a ou atatu mai pucinu, cu oatu noi inca totu nu ne potemu orienta p'intre partite; celu pucinu eu nu, pentrucá eu nu voiescu a vorbi in numele celorlalti domni.

Pre candu am venitu eu aici, am auditu cele mai felurite vaieraturi asupra administrarii finantielorú, asupra incetei propasiri a regimului, ca constitutiunea inca totu nu intra in fiintia si ca ea totu nu mai propasiesce. Deci eu m'asiu fi cointielesu bucuros asupra unorú cestiuni cá acestea cu alti membrii, eu am si incercatu asié ceva, intrebaui inse totuodata dupa diferitele grupe de partite. Atunci inse mi s'a disu: Ia aminte, ca ceia colo se tieniu de partit'a pangermanistilorú, cestia ici voiescu o Austri'a mare (germana), ceia sunt autonomisti, estia federalisti, altii centralisti, democrati si ce mai sciu inca de care partite. (Ilaritate.) Pe Ddiu, ca eu nici pana astadi nu soiu, déca in acésta in. casa esista séu nu vreo partita politica bine regulata; eu n'am veditu niciodata vreunu clubu politicu, ci numai o singura incercare de unu clubu, inse si acela fara programa. (Ilaritate.)

Deci cum se me fiu potutu eu alatura la vreo partita, mai vertosu candu eu sunt, precum mai memorasem, a lesu ad hoc. Noi inca nici acuma nu scimu, cam cum va fi in anulu viitoru. Din nou suntemu alesi, nu ni s'au spusu inse, déca suntemu alesi si pe anulu viitoru. Póte fi ca alegerea nóstra e adusa in legaminte si cu preanalt'a promisiune venita noua de la Coróna, cumca: dupace noi vomu fi gat'a cu constitutiunea nóstra transilvana, dupace o vomu fi reedificatu din nou si o vomu fi curatitu óresicium de ruinele mai vechi, apoi ni se va da o prea nalta diploma in loculu diplomei Leopoldine, pentrucá asié noi cu atatu mai linistiti se potemu lua parte in viitoru la desbaterile inaltului senatu imperialu.“

Respunsulu d. Dr. Teutsch vedi-lu in esentia in Nr. tr.

Dela senatulu imperialu.

In siedinti'a 39 din 29 Martiu se luara la desbatere recerintiele statului curtii (63.482 fl. sutrase comisiunea fin. si din recerintiele cancelariei de curte) si se primira cu 7.421.144 fl. Pentru oas'a lordiloru 25.854 fl.; cas'a deputatiloru 653.390 fl. si comisiunea de controla a detorielorú de statu cu 6.427 fl., cu totul pentru sen. imp. 685.681 fl.

Schindler propune bugetulu pentru consiliulu de statu (reducu cu 1000 fl. numai) din sum'a de 2 mii pentru premiari si ajutóre si se primi cu 132.080 fl. si alti 13.702 extraordinari. Schindler mai propune la acést'a rubrica, cá cas'a se decida:

„Ca pusatiunea de facia si intocmirea consiliului de statu o in stare ai dá acést'ia una influintia daunatósa desvoltarii vietii de statu constitutionale si regimulu se se provóce, cá se propuna catu mai curendu unu proiectu de lege pentru o reorganizare a consiliului de statu, care se se póta uni cu principiulu responsabilitatii ministriloru si cu liber'a desvoltare a vietii constitutionale de statu.“ Schindler atinge si pucin'a lucrare a consiliului de statu, care s'ar' vedé numai din protocolulu esibitelorú, candu s'ar' poté cineva uitá in densulu, si déca se subtrage dela vre unu postu, apoi din acést'a s'ar' poté mai multu. Ministr. Schmerling in privinti'a reorganizarii consiliului de statu raspunde, oa regimulu n'are neci una indoiala despre densulu, ér' déca cas'a e de alta parere, ea se face propunere in ce modu ar' fi a se reorganizá consiliulu de statu si regimulu ilu va sci pretiui.

Schindler replica, ca e detori'a regimului a luá iniciativ'a, déca majoritatea casei s'a pronunțiatu in trei ani 1862-63-64 dupa olalta totu in acést'a direptiune; déca regimulu nu vré acést'a, nu lucra practice si constitutionalmente, si asia se primi si propunerea pentru reorganizarea consiliului

de statu. Bugetulu consiliului ministerialu se primi cu 69.608 fl.; alu ministeriului de **externe**, conducerea centrala ou ordinariu 415.000; estraordinariu 18.790; spesele diplomatice 1,100.000; alte estraordinarie 55.400; spesele oficialoru consularie 539.250; estraordinarie 7.330; si adausu procentuale 100.000. (Acoperirea: venitele consulari cu 129.600 fl. se primi fara de desbateri.)

Desbaterile la aceste rubrice fura fórte infocate atatu in siedinti'a acést'a, catu si in cea din 30.

Anumitu Dr **Giskra** se dechiarà fórte liberu si francu despre politic'a esterióra a Austriei in cestiunea polóna, italiana si germana. In cestiunea polóna nu vede simpatii si speranti'a i e numai dreptulu nationalitatiloru si interesele religiose. Cestiunea italiana o numesce stationaria, cu tóte ca din 1862 cas'a si-a totu aretatu doriant'a, cá regimulu se vina odata in ordine cu Itali'a, pentrucá poterea armatei de acolo se se impucinesc, inse ea s'a mai imultitu, cu tóte, ca camer'a dela Turinu a pronunsiatu impucinarea armatei sale italiene cu $\frac{1}{3}$ párté. In interesulu comericiului vré, cá relatiunile cu Itali'a se se puna in ordine, cá se nu suferé industri'a si negotiulu. Austri'a se venese o politica de interese, care e de parte de orice ametituri de legitimitate si departe de ori ce resbelu de principiu. De aci incolo lauda harnici'a opozitiunii in contra imputariloru facute de min. de statu si dice, oa opiniunea publica a condamnatu politic'a regimului, fienduca in totu imperiulu opiniunea publica e pe longa opozitiune, cá ad. regimulu se se întórca pe o cale mai buna si incheia pro domo, recomandandu opozitiunea ca, candu ar' veni ea la carma, atunci corabi'a statului austriacu s'ar' conduce mai rapede la unu viitoriu mai bunu.

Berger propune se se reduca cele 91 875, care le spendésa solulu dela Rom'a si cele 41.950 ale solului dela Mecsico, fienduca nu corespondu trebuintieloru, apoi soliele dela curtile mici germane (Baaden, Cassela si Darmstadt) se se desfientese cu totulu. **Schindler** imputa ministeriului, ca nu impartasiesc casei incurcaturile trebiloru esterióre ci acestea se facu numai intre regi, ér' oasei se responde cu cuvintele: „actiunea nu se tiene de voi.“ Noi amu datu milióne din sudórea nóstra si mii de fi bravi din familiile nóstre, a caroru osemente apoi putredira pe campiele departate. — Pentru noi dar' a fostu numai resbelulu, dar' nu si victori'a. De aci imputa sucesulu celu dubiu din resbelulu dano-germanu, ale carui frupte le culege Prusi'a, si vorbesce cá si **Giskra** despre necesitatea de a deschide calea negotiului in Itali'a, care a fostu totudéuna piati'a pentru produptele industriei austriace. **Mühlfeld** intre altele vré, cá Austri'a se coluore, pentrucá in Schleswig-Holstein se remana singuru posesoru ducele de **Augustenburg** si siedinti'a se incheiá.

Siedinti'a din 30 Martiu. Dep. **Cupr** vorbindu despre opozitiune dice, ca nu cuprinde cu mintea, cum se póte, cá o partita germana centralistica se faca opozitiune unui ministeriu, care din talpi pana in crescetu e intooma germanu si centralisticu, priu urmare in Austri'a in locul unui ministeriu cu simtiuri centralistice, candu s'ar' clatina, n'ar' poté urmá altulu, decatu unulu compusu dintre autonomisti. Elu cu slavii sei nu se póte entusiasma pentru caus'a germana si in urma recomanda Austriei aliantia cu Rusi'a, care i ar' apromite mai multe folóse decatu alte aliantie, ér' de panslavismu se nu mai póte nimeni frica. —

Min. de externe c. **Mensdorf-Pouilly** responde intr'una la mai multe observari facute din tóte partile, ca nu privesce diplomati'a cá unu monopolu eschisivu pentru ómeni alesii, ei fia-oine fara se fi trecut prin vre o scóla diplomatica isi póte formá o judecata drepta in politic'a esterióra, numai catu pertractarea acestoru cestiuni esterióre pretinde cea mai mare discretiune si crutiare, déca nu vré cineva a sari indata de pe campulu diplomaticu in cel'a alu faptei. Vorb'a, care ése in publicu din gur'a nnui ministru de externe alu unui statu mare, trebuie se fia fórte bine mesurata, pentruca ea impune statului oblegaminte, eá in casu de lipsa se-i stóroa si valórea ou tóta poterea. (Fórte adeveratu, bravo! in centru.) Acést'a póte se fia si temeulu, ca totudéuna si petutindinea cea d'antaiu regula a diplomatiei a fostu si inca este observarea unei reserve, retieneri (**Zurückhaltung**). — Conducatoriulu negótialoru esterióre, pe longa impregiurarile interne descise cu colóre atatu de intunecata, are indoita oblegatiune a si pune tóta silinti'a pentru sustinerea pacii, de care are imperiulu atat'a lipsa. Aostu scopu crede, ca neci odata n'a fostu perdutu din vedere; si tocma prin drumulu ce l'a asternutu cabinetulu imperatascu l'amu ajunsu intratat'a, incatu in momentulu acést'a neci din o parte nu ne ameniatia unu periculu de resbelu seriosu. In

caus'a Schleswig-Holsteinului dice, ca Austri'a va apara pretensiunile federatiunii, (bravo! in stang'a) si supastrarea cointelegerii cu Prusi'a a incungiuratu amesteculu strainiloru in caus'a germana, si vede pusu fundamentulu la o unire mai mare a Germaniei, spre a se redicá vadi'a-ei facia cu statele straine.

„O politica mai pucinu circumspecta probabilu ne ar' fi incurcatu intr'unu resbelu, despre a carui consecintia si dimensiune trebuie se me retienu a-mi dá judecat'a,“ dice ministrulu, si trecundu la interesele economiei populare apromite, ca ministeriulu imp. va face tóte spre inaintarea ei, inse sunt mari grautati de invinsu si aici. „Relatiunile cu Itali'a“, continua m., „si au dificultatile s'ale. Pusatiunea cea dusimana nu vine singuru numai dela Austri'a, ci s'a observatu neintreuptu totu din cealalta parte, si cu ocaziunea tuturor manifestatiuniloru publice se încérca tóte spre a ne numi posesiunea nóstra in Itali'a, una posesiune neindreptitata si unu atacu asupr'a Italiei. Cumca acést'a casiuna ministeriului de externe mari dificultati intru aflarea unui drumu potrivit cu onórea si demnitatea Austriei spre a ajutá interesele comericiului austriacu in directiunea acést'a, mi veti concede si Dvóstra.“

Privitoriu la imputarile, ca de ce nu se propune casei tractatulu de pace dano-germanu responde ministrulu, ca acestu tractatu nu ingratiasa financiele, de acea neci ca se aflá cu cale alu comunica cu cas'a. In fine apromite economisare si se oferésa singuru a scodé din bugetulu seu 148 mii. La titulu 2: „spesele diplomatice“ vorbi dep. **Baritiu** despre revisiunea concordatului si necesitatea sínódeloru, si **Schuler** despre tractatulu cu Turci'a pentru pasiunaritulu economiloru de vite, pentru care facura ardelenii si o interpellatiune. (Voru urmá.)

Transilvani'a. Maiestatea S'a c. r. apostolica a binevoitu a dispune, cá se se tramita Esc. Sale D. gubernatoria c. **Crenneville** 3 mii fl. m. a. spre impartire cá ajutoriu pentru comunele din comit. **Turdii**, **Clusiu** si **Muresiu**, ce se afla in lipsa mare.

Brasiovu 10 Aprile. Senatorii nostri imperiali se re'ntórsera pe ferii a casa: D. G. **Baritiu**, precum si **Sabienii** si **Metropolitulu** din **Sabiu** sosira pe la 7-9 Aprile.

Protocolulu siedintii comitetului asociatiunei din 4 Aprile tiente su presiedinti'a D. cons. Dr. **Paulu Vasitiu** scl.: Starea cassei e 21.289 fl. 94 $\frac{1}{2}$ cr. si junelui dela facult. filos. din **Vien'a** **Ioane Dragomiru** la rogarea lui intetitória i se asemnésa 60 fl., cá bani colegiali. D. jude prim. **Iosifu St. Siulutiu** a tramisu la fondu 150 fl. v. a. cá oferte an. dela 8 comune, si alti 8 fl. 35 ia tramisu tenerului **Sim. Calutiu** juristu la univ. din **Pest'a**.

Totu prin D. jude primariu in comitatulu **Cetatiei de balta**, si colectoru alu asoc. **Ios. St. Siulutiu** s'au mai tramisu la fondulu asoc. 39 fl. v. a. parte tacs'a restanta de m. ord. pre anii trecuti, parte pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunariloru gen. I., II., III, tramise spre vendiare pre la mm. ord. ai asoc.

Prin D. notariu primariu in comitatulu **Cetatiei de balta** si colectoru alu asoc. **Vasiliu Moldovanu**, s'au tramisu la fondulu asoc. 53 fl. v. a. parte cá oferte anuali dela 6 comune din comit. **Cetatiei de balta**, parte cá tacsé pentru 3 diplome.

Prin D. prot. in **Turd'a** si colectoru alu asoc. **Ioane Antonelli** s'au tramisu la fondulu asoc. 8 fl. v. a. din oare 5 fl. cá tacsá de m. ord. pre anulu curente pentru **DSea**, ér' 3 fl. pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunarei gen. IV. (à 30 cr. 1 esemplaru.)

Prin D. prot. in **Borsi'a**, **Alimpiu Barboloviciu**, s'au tramisu la fondulu asos. 10 fl. v. a.

D. directoru gimnasiale in **Brasiovu** **Gabriele Munteanu**, tacs'a de m. ord. pre an. curente 1864/5 5 fl.

Deadreptulu la cass'a asociatiunei a incursu dela siedinti'a din urma a comitetului, cá tacsá anuala apromisa po totu anulu dela D. Dr. **Vasiliu Szabo** 20 fl. v. a.; dela fostulu controloru alu asoc. **Ales. Bacu** pretiulu unoru manufacturi dela espositiunea din **Brasiovu**, vendute, 15 fl. 20 cr. si pentru 1 esemplaru din actele adunarei gen. IV. 30 cr., prin urmare sum'a incasata deadreptulu la cassa 35 fl. 50 cr.

Se ia spre sciintia.

Tenerulu ascultatoriu de drepturi la universitatea din **Vien'a** si totudeodata stipendistu alu asoc. tranne **Georgiu Gerasimu Rusu** tramite la comitetulu asoc. testimoniulu despre colocuiulu, ce l'a avutu in 22 Martiu a. c. din prelectiunile ascultete in semestrulu de érna a. c., anume: „din istori'a si istitutiunile dreptului.“ Din care testimoniulu se dovedesce,

ca numitul teneru a sustienutu colociulu cu rezultatu fórte bunu. Se ia spre sciintia. Cu aceste siediñt'a comitetului asoc. s'a incheiatu.

Dr. Vasitiu,
In. presied.

Ioane V. Rusu,
Secr. II.

Cronica esterna.

GERMANIA. In Francofurtu se tienù in 6 Aprile siediñt'a cea multu asteptata a dietei federative, in care Bavaria dimpreuna cu Sachsenia si Darmstadtu propusera, cá Schleswig-Holsteinulu se se dè prin conclusulu federatiunii in singnr'a posesiune a ducelui de Augustenburg si diet'a primi acèsta propunere cu 10 in contra la 5 voturi, ér' Austria din partezi inca primi acèsta propunere de buna, lapedanduse de alte pretensiuni pentru portarea resbelului, afara de spesele resbelului. Prusi'a cu statele s'ale nordice renase in minoritate cu pretensiunea de a se dá acèsta propunere mai antaiu la comisiune, fienduca se cere mai antaiu se se resolve cestiunea intrebatiunii de dreptu si de pretensiunile s'ale. Aici érase se vede nutrirea dualismului germanu. Prusi'a inse are de cugetu a si imulti armat'a in ducatele numite ou alte 15 mii. — Rivalitatile stateloru sustienu numai in Europ'a la 4 milióné ostasime armata, care totu mai ingrauna sarcinele contributionale. Pana candu mai dura neiucrederea intre state si spiritulu cuceririi neci sarcinele popóreloru nu se voru poté usiurá. —

FRANCIA. Parisu. Siediñt'a din 30 Martiu fù si mai sgomotósa. La § 1 alu adresei faoe Jules Favres, renumitulu advocatu si fiscalu, unu emendamentu, prin care se cere libertatea si deplin'a domnire a principialoru din an. 1789 pentru Francia. Elu spriginindusi emendamentulu imputa, ca in Francia e adi numai principele, care propune si natiunea care primesce. Aduce in memoria catu de serbatoréce recunoscuse Napoleonu principele de libertate, candu se reintórse din exsilu si figurá cá deputatu si presiedinte alu republicei diu Februaru, oetesce tóte dechiararile facute de L. Napoleonu cu deosebite ocaziuni, ca cate apromise si cum si-a tienutu cuventulu de reu. Aci se intrerumpe si strigatele la ordine si refrangerile opiniunii lui se faceau pe intrecute. Presiedintele Schneider numai póte concede lui Favres continuarea in modulu acesta cu principiale dela 1789, pentruca prin vointi'a nationala evenimentele de acum se afla sanctionate; deci se nu mai acitiè semtibilitatea casei si a tieriei. Peyrouse striga: cuventarea lui Favre's e unu actu completu de incusa in contra imperatului. Br. D'avid se provóca la tóte statele constitutionale, in cari persón'a suveranului nu se trage neci odata in discussiune, poterea imp. nostru a venitu din votulu universalu alu Francei si elu nu se póte atacá. Presied. reflecta, ca aici se discute ce neci intr'unu parlamentu nu se mai discutá (nu, neci odata!) neci odata n'a fostu ertatu a discute constitutiunea. Unu deputatu: Nu e ea dara prefectibila? Pres. Ma e, dar' din fundamentele ei nu trebue scutuita, aruncanduse blamu asupra suveranului denumitu cu votulu universalu. Favre's apelésa la libertatea de a vorbi despre genesea si decursulu constitutiunii, dar' se intrerumpe si dicundu: Déca camer'a nu me lasa se vorbescu, asia eu facu. Francia se judece. Pres. dice, ca libertatea vorbirei e ertata, pana candu nu trece preste marginile cuviintii si emendamentulu se reieptá. — Asta lupta e mai in tóte statele. Cum si candu va reesi, numai timpulu póte sci. —

Imperatulu si face pregatirile pentru calatoria la Algeria si spre a dispune ordinea in cabinetu in timpulu absentarii s'ale, conchiamà la Parisu pe solii sei din Vien'a, Angli'a, Itali'a si Rom'a se puna tóte la cale. In ministeriu s'a faoutu o schimbare. Lavalette cunoscutulu intrenuoiu in Constantinopole si dupa aceea in Rom'a e adi denumitu ministru de interne si se crede, ca Thouvenel inca va primi postulu de ministru de esterne, ér' cunoscutulu Benedetti va primi soli'a in Rom'a. Acesti 3 barbati sunt de convingeri ou totulu contrarie domnirii lumesci a Pontificelui, si chiar' candu ar' si remané Drouin de Lhuys ministrulu de esterne presentu in postulu seu, totusi strapare priu aceste modficari, ca se voru incepe a se face pasi mai energiosi facia cu caus'a romana, ca Drouin inca e de acèsta parere.

Din Rusi'a se sorie, ca epidemia nu se mai latiesce.

Necrologu. Tenerulu ascultatoriu de drepturi in a-

nulu alu II lea la academia juridica din Clusiu; Nicolau Porutiu, nascutu in anulu 1843 in comun'a Pusta Cianu comitatulu Turdei, abia in etate de 22 ani, in urm'a unui morbu, consumatoriu pe nesciute, in decursu de unu anu, in 19 Fauru a anului curente si redá sufletulu in man'a puternicului Ddien spre eterna fericire, éra corpulu i s'a astrucatu, in 21 a aceiasi lune dupa amedia di la 4 óre in cemetierulu comunale. Nu potu mesurá intristarea adunca ce-o cauza mortea lui nu numai parentiloru, carora le éra radiemulu betranetieloru, si fratiloru, consangeniloru, acaroru anima se imbracà in doliu; ci si confratiloru lui juristi, cari pierdura in densulu pre unulu dintre amicii cei mai sinceri si drepti. Portarea lui morale esemplara castigà simpatia tuturoru acellora, in gremiulu caroru si petrecú acesti pucintei ani ai vietiei s'ale. Fiai tieren'a usióra!

Nro. 5648/1865.

2—3

Publicatiune.

De órace cu inceputulu anului scolasticu 1865/6 voru deveni vacante trei locuri transilvanice de fundatiuni in institutele militare superiori c. r. de educatiune, asia se si aduce acèsta la cunoscentia publica cu acelu adausu; cumca aspirantii pentru conferirea acestoru locuri fundationali au a si dá suplicele loru instruite cu documintele mai diosu specificate celu multu pana in 15 Maiu a. c. la jurisdictiunile loru politice spre substernere la Guberniu regescu.

Pentru suscepere in institutele de educatiune superiori c. r. se recere, cá aspirantele se fia in etate aprópe de 11, ér' nece decatu trecut de 12 ani; si pentru o scóla de centuria se fia séu aprópe, ori si de 15 ani deplenu si nu preste 16 ani ai etatei.

Se voru primi inse si aspiranti de aceia, cari sunt in etate de 15 ani tocma, acestia apoi se voru imparti in vreuna clase mai inalta etatei loru corespundietórie, decatu in atare casu debne cá eli se aiba presecentie mai inalte, cari se receru acolo.

Pentru cursulu anului primu alu scóleloru de centurie se recere scienti'a acelloru obiecte de invetiatura, care vinu inainte in cursulu anului alu 2-lé la scóla reale seu gimnasiale inferioare, pentru institutele superiori de educatiune se recere absolvirea clasei 3-a normale cu sucesu bunu.

Pentru scólele de centurie se recere preste totu scienti'a limbeg germane, a temeloru scrisuali, a aritmeticei, a geografiei, si a istoriei, si anumitu in acea intensiune, in cari obiectele aceste se propunu in anulu alu 4-lé in institutele de educatiune superiori.

La cursurile mai inalte sunt necesari acele presecentie, cari sunt prescrise la scólele civili pentru acelasi cursu de invetiatura.

Susceperea definitiva depende dela pre-esamenulu carele lu va depune aspirantele in institutu.

Suplicei venu a se alaturá:

1. Cartea baptismale a aspirantelui,
2. Atestatulu de vacinatiune,
3. Atestatulu despre starea sanatatei, acesta dela unu medicu graduatu militare scu.
4. List'a despre mensur'a aspirantelui, acèsta facuta de Comand'a militare a locului — a statiunei — ori a cercului de intregirea armatei, si
5. Testimoniu scolasticu celu din urma alu aspirantelui.

Sibiui in 20 Martiu 1865.

Dela Guberniu regescu alu Transilvaniei.

398/1865.

3—3

Concursu.

Pentru postulu de docente in comuna Boosu, cu care sunt impreunate urmatórele emolumente:

1. 80 fl. v. a.
2. Foenatiu de 10 care de foenu.
3. 6 pamenturi aratóre.
4. Cortelu liberu si gradina de 500 orgii □.

Se postesce se fia versatu in arta metodicu scolara. — Cei absoluti la vreo preparandia voru avé preferintia — se fia cantoru bunu — pentru care oficiu inca voru primi si alte accidentale cantoresci, voru debui a purta „Amicu scólei“ in totu anulu.

Aspiratorii de a ocupá acèsta statiune sunt avisati de asi tramite concursele bine instruite pana in finea lui Iuniu a. c. S. V. la

Cosioena 25 Martiu 1865 s. n.

Oficiulu archi-diaconale gr. cat. in Cosioena (pl.)

Cursurile la bursa in 11. Aprilu 1865 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 17 cr. v.
Augsburg	—	—	106 „ 75 „
London	—	—	109 „ 50 „
Imprumutulu nationalu	—	—	76 „ 40 „
Obligatiile metalice vechi de 5 ‰	—	—	71 „ 55 „
Actiile bancului	—	—	794 „ — „
„ creditului	—	—	182 „ 30 „

Obligatii desarcinarii pamentului in 6. Aprilu 1865:

Bani 70.— — Marfa 70 50